

Гротеск ~ А Готика Епічний

від Дж. Е. Грейвена

Розділ V

Абатство Гардієнс ~ серпень 1347 року

Тунельні смолоскипи давно згасли, окрім одного, що тепер нахилився.

з настінного кронштейна, що освітлював вхід до химерних катакомбних покоїв Лазаря .
У гарному світлі Іван притиснувся своїм кремезним тілом до дверного отвору, пильно розглядаючи листа. У кімнаті Лазар сидів на краю ліжка і вечеряв з дерев'яної миски.

Лазар запитав між шматочками: «Що ви читаєте, ченцю?»

«Пошта, яку я надішлю братові Сальвітіно... завтра», – відповів Іван, занурившись у листа.

«ХТО ВІН?»

«Ченець Нижчої Ради ... колись жив тут, в Абатстві. До тебе... до твого народження».

«Де він зараз?»

«В Італії — Канчелло — інший монастир Собору».

«Чому ти йому пишеш?»

«Він у мене в боргу. І він може допомогти нам у невеликій справі — як тільки ми вирушимо до Італії».

«Італія? А як щодо Бурганії?»

«Спочатку Італія».

«Братець Одіно все ще з нами, так?»

Чернець підтвердив кивком. «Він погодився».

«Чим цей брат Сальвітіно вам зобов'язаний?»

Іван на мить відірвав погляд від сторінки. «Досить, Лазарю, їж».

Лазар відкусив ще один шматочок і коротко пожував, перш ніж повернутися до Івана. — Поки тебе не було, я бачив, як сюди привели чоловіка і замкнули в одній з келій. Що він зробив, отче?

«В'язень має постати перед судом за єресь. Його заберуть вранці».

«Що він зробив?»

«Він тобі не до вподоби, Лазаре, їж. Вже пізно».

Лазар крадькома глянув на Івана, який стояв, поглинутий листом. Він витягнув з миски шматочок м'яса та хліба, кинув його під ліжку та знову взявся за їжу.

«Можливо, він голодний», — припустив Лазар.

Іван прокашлявся, знову склавши листа та засунувши його під ризу. — Доїдай, синку. Я не хочу, щоб ти був поруч із ним. Ти мене підбереш?

— Так, пане. — Іван зазирнув у миску й спостерігав за кожним шматочком, доки Лазар не засунув останній шматочок хліба під ротову кришку своєї маски. Із задоволеною посмішкою Іван взяв свою порожню миску. Лазар шмигнув під ковдру.

Іван вкрив його. «Твої молитви?»

«Так, отче. І я молився за в'язня».

«Чудово. Тоді побачимося вранці. Спить спокійно».

«Добрий вечір, ченцю».

Іван неухильним кроком вийшов з кімнати, зняв зі стіни ліхтарик у дверях і попрямував з катакомб.

Визираючи з-поміж купи ковдр, Лазар спостерігав, як його обличчя біля дверей темнішає, коли світло ліхтарика Івана пливло коридором. Потім він прислухався до шльопання сандалій по каменю, коли Іван піднімався сходами катакомб. Нарешті Лазар різко випростався на ноги, почувши гуркіт далеких дверей. Тепер, керований радше цікавістю, ніж батьківською настановою, він дістав їжу з-під ліжка, загорнув її в тканину та навшпиньки пройшов коридором. Дійшовши до перехрестя тунелів, тунелю Беніон ліворуч і короткого коридору праворуч, він повернув праворуч, щоб увійти до короткого проходу келій. Шість дверей келій вишикувалися вздовж стін — три навпроти трьох. Замість крипт для утримання померлих, ці камери містили келії, обладнані дверима, що замикалися, для ув'язнення живих. Вузькі вікна на дверях були оснащені розсувними залізними пластинами.

Лазар підійшов до останньої келії праворуч. Він відчинив віконну раму; бурмотіння молитов стихло.

«Вітаю, сер. Я приніс їжу. Я Лазар. Я поговорю з вами, якщо ви цього забажаєте».

У келії зашелестіла солома, і пролунав голос: «Привіт, Лазарю. Хай буде прославлене ім'я Господа Христа, Яким є Ісус».

Лазар передав їжу через вікно, відповівши: «Благословенний Він. Візьми їжу, пане».

Коли в'язень діставав його, Лазар крадькома глянув на його обличчя. Це був молодий чоловік зі світлим волоссям, карими очима та тонкою бородою, що підкреслювала стрункі риси обличчя.

«Я дуже вдячний», — відповів в'язень. Він прихилився до дверей, а Лазар зробив те саме, залишивши між ними лише п'ять сантиметрів дубових дощок.

Лазар постукав у двері. «Чому ти тут?»

В'язень відповів з повним ротом: «Звинувачений у ересі. Я маю постати перед інквізицією».

«Що ти зробив?»

«Я живу так, як жив Ісус».

«Тоді як це можна назвати ерессю?»

В'язень проковтнув свою їжу та пояснив: «Єпископ зі своїми численними воїнами прийшов до нашого села та скликав усіх на збори. Він записав наші імена та ремесла на своїх книги обліку — щоб визначити розмір нашої десятини церкви. Як багато хто в селі були Брати Покаяння, Третій Орден Святого Франциска, ми відмовилися. «Це було неправильно».

«Сплата десятини — це неправильно?» — спитав Лазар.

«Ісус прожив своє життя в досконалій апостольській бідності. Усі Божі люди повинні жити, як Христос. Написано: «Легше верблюдові пройти крізь вушко голки, ніж багатому увійти в Царство Боже. Бідний той, хто не має ні монет, ні ремесла,

проте він все ще може бути багатим у Христі та приносити Йому десятину».

«Як так?»

«Залиште десятину з полів недоторканою. Залиште десятину з худоби вільною. Залиште десятину з плодів незібраними; давайте десятину зі своєї їжі голодному. Десятина — це жертва, встановлена окрім Бога. Храми не мають місця для збору десятини з чогось — вони є місцями лише для поклоніння.

«Але Церква допомагає бідним, так?»

«Якщо Церква збирає десятину, призначену для Бога, і використовує її, незалежно від своїх намірів, то це жертва не Богові, а Церкві. Це слова в Євангеліях від Луки та Матвія».

«Я знаю ці слова, сер. Ви показали єпископу та солдатам ці слова?»

«Вони їх знають».

«Чому ви не сказали їм, що будете працювати? А коли вони підуть, то всі ви могли б утекти?»

«Чи втік Ісус?»

Лазар почухав голову та оглянув кам'яні плити, перш ніж звернути увагу на двері. «Тоді, можливо, ти скажеш їм, що обереш ту саму професію, що й Ісус. Скажеш їм, що твоє ремесло — навчати бідних мас про Бога. Запропонуй їм десятину зі свого вчення, так?»

В'язень хихикнув. Лазар схилив голову набік, мов спантеличений пес. «Це не так просто, Лазарю. Я мушу скласти клятву перед Богом. Інквізиція вже підготувала питання, які мене засудять. Я не можу складати клятву і брехати. Мене вже засудили — мене сплять».

«Спалили? Церква спалює людей?»

«Сотні; відтоді, як згоріли».

«Церква? Але Церква від Бога. Чому вона повинна спалювати людей?»

«Багато причин. Здебільшого, через несплату десятини або вірність іншій вірі».

Зрештою, Лазар заперечив: «Тоді, неправда, слова святого Матвія кажуть: Усякий гріх і зневага будуть прощені людям, але зневага Духа їм не буде прощена ».

«Не кажи неправди. Хіба ти не пам'ятаєш цих слів, Лазарю?»

Лазар почав: «Я знаю їх, сер. Однак, якщо вони сплять вас...»

«Я не складу клятви, як не складав Ісус. Я не втечу від тих, хто несправедливо мене засуджує».

І я не буду пропонувати їм брехню, щоб врятувати себе».

«Сер, якщо вони вас сплять...»

«Ісус не брехав і не спокушав. Лазарю, не спокушай мене від Господа».

«Пане, чи можу я вас дещо запитати?»

«Справді, Лазаре».

«Чому ти не попросив мене відчинити ці двері, якщо знаєш, що тебе сплять?»

«Я вже вільний. Ці двері, відчинені чи зачинені, не можуть створити свободу. Свобода є...» всередині».

«Чи не могли б ви дозволити мені відімкнути ці двері, щоб ви могли втекти?»

«Справді ні. Ти знову мене спокушаєш, Лазаре?»

«Не знаю, сер. Тільки я не розумію, чому ви не хочете врятуватися».

«Віри, Лазарю. Я вже спасенний, лише вірою».

«І вони сплять тебе, як ти кажеш?»

«Вони обов'язково».

«Якщо це правда, сер, то чому я не читав про таке?»

«Можливо, ти не в тому місці, щоб читати про них. Однак ти вчений. Ти що, хлопчик-клірик?»

«Я є».

«А! Ось так. Як чоловіки вуздечкають коней і пасуть худобу, так ти — кінь і корова. Сини стають своїми батьками, а хлопчики-клірики — ченцями, з якими вони служать. Одне покоління породжує наступне».

Лазар опустил голову, обмірковуючи мудрість цих слів, перш ніж знову повернутися до дверей. «Як вас звати, пане, щоб я знав, за кого молюся?»

«Я бідна людина у Христі. Моліться за мене, — зашурхотіла Солома. — Дякую вам за вашу щедрість і компанію. Тепер я мушу звернутися до своїх власних молитов. Благословенне ім'я Господа Христа Ісуса і благословенний заповіт Святого Петра Іоанна Олівського. Благословенні їхні імена», — промовив в'язень, відповзаючи від дверей. — «Добрий вечір, Лазарю».

Лазар гукнув йому вслід. «Бідний у Христі?»

Тиша.

«Бідний у Христі?» — знову гукнув Лазар. Однак в'язень більше нічого від себе не розповів.

Отже, Лазар вийшов з келії та пішов геть. Однак, дорогою до своєї кімнати, щойно він вийшов з коридору, з тунелю, що прилягав до головної дамби та знаходився прямо навпроти проходу, яким він вийшов, долинув тріск. Звук, наче розкол дерева, луною відлунював з глибини тунелю Беніон — найдавнішого з численні підземні артерії. Скільки Лазар пам'ятав — ніби закон, викарбуваний на камені — існувало незмінне правило: він міг блукати всіма тунелями катакомб, за винятком Беніона. Іван заборонив йому ступати під його небезпечне каміння даху, яке висіло настільки вільно, що протікало навіть після помірної дощу. Крім того, оскільки Беніон був лише глухим бічним проходом, що містив лише запечатані двері крипти з зі сплавленим волоссям, вкритим багатомірковою іржею, у нього не було жодної причини наважуватися на це. Однак Іван недооцінив зароджуване почуття незалежності Лазаря, як це зазвичай роблять віддані батьки — довірливі та заплющують очі.

Лазар стояв перед входом до Беніону і слухав, як капає вода, що луною відлунювало в його порожнистих надрах. Знову він почув шум, який нагадав тріск дощок, що напружувалися під вагою важкого...

тягар. Цікавість вкусила його — плід спокуси підхопив його — незалежність гнала його. Отже, він глибоко вдихнув, озирнувся і прокрався тунелем Беніон. Він промчав повз численні двері кriptи, лише побіжно глянувши на них. Нарешті, він дістався кінця коридору, де виявив причину метушні — останні двері кriptи вигиналися назовні, понівечені нерівною лінією скалок, що розсікали їх уздовж вертикальних планок.

Дерев'яні двері вже відділяла кам'яна рама від їхньої щілини, а залізний замок був зламаний. Розплющивши очі, він крадькома зазирнув між дверима та рамою і побачив ряд прямокутних западин — чотири заселені гробниці заввишки, — висічених у правій стіні великої... кriptи. Усередині, поруч стояв стіл, який закривав їм будь-який подальший огляд. На задній стіні висіло іржаве залізне розп'яття, але видно було лише його половину — і ще менше — похмуру кімнату.

Він понюхав отвір, щоб розрізнити багатотонні переплетені запахи, що просочувалися з гробниці: запах гнилої тканини; запах крейдяних кісток; затхлий сморід старого грибка та солодкість вологого каменю. Захоплений цікавістю, Лазар просунув пальці в щілину та потягнув. Двері зашкрябали підлогу, коли він розширив їх. Нове дерево розкололося — розкололо — аж до...

«Бах!» Миттєво двері вибухнули, обсипавши уламками дощок протилежну стіну. Арка над дверима обвалилася, коли наріжний камінь втратив будь-яку опору. Ще вище, велика частина стіни та прилеглого даху піддалася лавини, що каскадом обрушилася на нього. Посеред шаленого хаосу він пірнув у дальній кут стіни терміналу, коли частина її кладки впала на підлогу.

Повернулася тиша, лише чувся звук струмків води, що дзюрчали об кам'яні плити. А коли пил і сміття осіли, Лазар підвівся на ноги, брудний, але неушкоджений. Він нашорошив вуха, схожі на собачі, під капюшоном і почав шукати звуків. Падаюча вода була схожа на пульсуючий гуркіт, ковзання осідаючої гальки — на валуни, що падали в глибокий яр, а м'який стукіт щурячих ніг — на гуркіт копит. Однак увага Лазаря залишалася зосередженою на вході до тунелю Беніон. Він не чув ні скрипу дверей катакомб, ні стукоту чернечих сандалій по кам'яних сходах — лише звук далекого в'язня в коридорі камер, який пересувався по соломі.

Лазар оглянув уламки навколо себе. Кінцева стіна тунелю здебільшого стояла неушкодженою, окрім невеликої западини, де з того часу розбилося каміння поруч із ним — пошкоджена ділянка стіни тепер здавалася бездонною дірою. З отвору вже дув затхлий вітерець, що три століття тому не проступав. Потім він зрозумів, що...

Те, що здавалося передбачуваним кінцем мертвого тунелю Беніон, виявилось лише обваленою фальшивою стіною — очевидно, прохід продовжувався далі.

Лазар визирнув крізь отвір, його капюшон майорів перед стогнучою вітром дірою. У всіх відношеннях, окрім одного, тунель, що продовжувався, відображав незапечатану частину. Могло здатися, що прохід покинули ще до того, як його повністю завершили, оскільки, хоча стіни тунелю були вишикувані криптами, жодна з западин не була завершена дверима. Він проштовхнувся між розшарованим камінням і ступив всередину. Йому було очевидно, що в криптах ніколи не зберігалися останки. Ні в першій, ні в другій, а трупи завжди покривали каміння під ними іржавим нальотом, який не можуть видалити навіть століття. Він продовжував йти тунелем, проходячи повз численні незаселені та недобудовані крипти.

Хоча повітря в криптах залишалося чистим, коли він наважився пройти далі коридором, повітря визнавало смерть — посилюючись забрудненням стародавніми останками. Лазар заглибився. В кінці тунелю він виявив, що вхід до останньої крипти відрізнявся від інших, оскільки в ній були короткі й пошарпані двері, але запечатані залишками кам'яної стіни, що кришилася, — ніби новіша стіна з каменів була зведена, щоб приховати всі сліди оголених дверей. З-за потрісканих дверних дощок просочувався запах гниття. Він відсунув розхитане каміння, продерся крізь завіси павутиння, відсунув потріскані та червоточинні дошки та прослизнув всередину. Жодного проблеска світла не світилося, проте в цій незайманій та мертвоотно мовчазній темряві за розкиданими залишками коротких пошарпаних дверей голодні зиниці Лазаря незвично розширилися. Немов окуляри ідеального нічного хижака, вони здували лусочки темряви та бачили все.

Крипта виглядала так, ніби колись використовувалася як житлове приміщення, проте її запах був виразним, як у гробниці. Навколо валялися розбиті керамічні вироби, гнила тканина та запилені артефакти. Лазар обшукав ніші в стінах, але не знайшов жодних загорнутих у ченців останків. Швидше, відкриті гробниці служили полицями для зберігання, де зберігалися уламки якоїсь дивної суміші. А в повітрі висів ще один запах — ледь помітний різкий запах чорнила. Лазар перетнув кімнату й став над вузьким столом і лавкою, які колись використовувалися як письмовий стіл. Його стільниця була вкрита подряпинами, воском і плямами від чорнила. На ньому стояла чорнильниця, вкрита кіркою та порожня. Щось незвичайне у столі привернуло його увагу, коли він уважніше розглядав його поверхню пильно нахиливши голову, уважно вивчаючи. Ні чорнильниця, ні плями не виявляли жодної розрізненості; проте те, що привертало його увагу, лежало неясно, але певним у своєму існуванні. Він опустил носа за кілька дюймів від столу та понюхав це. Однак нічого не вплигло на поверхню.

Потім він відступив назад, спершись над столом — і ось він лежав. Лазар витер шар пилу. Цікавість, яка б не мучила його почуття, робила це лише очима. Пил і сміття були видалені, подряпини на столі набули форми, і він не знайшов жодної... випадкові різьблення, а впорядковані символи. Це не були ієрогліфічні зображення — вони чіткіше представлялися як безперервні ряди геометричних фігур. Їхнє розташування та інтервал визначали вимову — і значення — у висловах Лазаря. око. У впізнаваному візерунку кола та лінії утворювали літери — слова — речення — які зрештою збиралися в чіткі та зрозумілі потоки значення. Однак написи не були ні французькою, ні латинською, а навпаки, дивною мовою, невідомою з того часу світу пера та пергаменту. По правді кажучи, жодна людина не змогла б написати це повідомлення на столі, оскільки його мова ніколи не народжувалася на землі. З деякими труднощами Лазар вимовив слова та розгледів їхнє значення:

Цього дня я дарую своєму братові подарунок.

У цій склепі міститься моє повне слово.

У кутку крипти,

він чотири камені заввишки—

четвертий камінь нещільний.

Лазар подивився в бік кута крипти — рівно на чотири камені стіни вище за кам'яні плити підлоги — вузька щілина з відсутнім розчином оточувала край зношеного каменю. Він зсунув камінь зі стіни і з решти порожнечі стародавнього павутиння витягнув товстий сувій пожовклих сторінок. Він розгорнув їх на столі.

На верхній сторінці був лист, у якому було написано:

Для тебе, мій брате —

Двадцять восьмого вересня року Господнього, тисяча шістдесят четвертого, я цим пишу останній з багатьох аркушів. Важким нехай буде моє серце, бо скоро я... Знаю стан Смерті. Її запах поглинає мене. У своїй загибелі я змушений дивуватися тій частині Бога, яка дозволяє таким горям і злу панувати під Ним. Я не можу цього досягнути — у всьому, що я бачу, я ніколи не зрозумію. Моя віра згасло. Полум'я згасло в моїх грудях, і я не більше ніж Смерть, що чекає на себе.

Я маю попередити вас про Раду. Клянусь Радою, мені запропонували пакт. Досі,

Угода полягала в тому, що за допомогою мого перекладу я розшифрую для них мову Ворітного Каменя. У свою чергу, вони дозволять мені свободу — таку свободу, щоб назавжди покинути Абатство Гардъєн. У мене не залишалося нічого іншого, як погодитися.

Минуло два повних сезони, поки я перекладав уривки, які вони приносили мені по одному до моїх покоїв. За цей короткий проміжок часу, за всі мої роки, я жив цілком задоволеним, як людина Божа. Моє ув'язнення більше не обтяжувало мене тягарем, бо Рада прикрасила мої покої так, ніби я мав стати королем. Усе було дано мені, хіба що послаблення моїх кайданів чи звільнення папської охорони та їхніх задушливих смолоскипів, що назавжди залишалися біля моїх дверей.

Мені не бракувало нічого, окрім свободи, і я зрозумів мрію таку ж реальну, як холодні кайдани, що стискали мої руки. Однак, ближче до середини другої пори року, я впав у непохитний смуток. Навіть щоб прогнати мрію. З мови Ворітного Каменя я дізнався її мету. Вона так мене мучила, що я перестав молитися. Моя віра, Боюся, що воно назавжди втрачене. Я не бажаю нічого більше, ніж смерті. За Божим задумом, я ніколи не зможу зрозуміти Його методи, проте завжди знатиму своє місце в Ньому.

Відтоді я припинив займатися трансвінаціями, чим розлютив Раду. У відповідь Рада забрала з мого помешкання всі меблі та повернула мене до жахливих умов, у яких я перебував до початку своєї роботи на них. Я почав хворіти. Після тривалого часу я погодився завершити трансвінації згідно з угодою, але з повторенням обіцянки свободи.

Відтоді я завершив роботу, і минуло вже три сезони. Якийсь час я сумнівався у своєму ув'язненні. Абат Ради говорив лише про те, щоб я запропонував священикам свою раду ще раз. Я не бачив їх майже сезон. Відтоді я зрозумів, що більше не приношу користі Раді, про що частково свідчить погіршення стану мого помешкання. З часом я зрозумів, що вони ніколи не мали наміру звільнити мене з цього пут, навіть з самого початку. Це мої останні слова, бо моє чорнило висихає навіть зараз. На мій превеликий подив, абат Ради прийшов до моєї келії рано-вранці сьогодні. Він повідомив мені, що мене ніколи не звільнять — це суперечило остаточному рішенню Ради, наскільки я забагато про місцезнаходження каменя та його слова. Натомість Рада запропонувала мені відпущення гріхів, безболісний снодійний напій та обіцянку святого поховання.

На жаль, у мене ще є час і дня, щоб обміркувати цю пропозицію, бо він повернеться завтра . І знову ж таки, у мене немає іншого вибору, окрім як погодитися на зілля, щоб не зіткнутися з жахами сонця. Я залишаю тобі, мій брате, який може прочитати ці слова, всі оригінальні написи на Ворітному камені. Нехай тобі буде краще, ніж мені. Нехай ти навчаєшся з мого життя.

Воістину, я можу вільно блукати крізь роки лише зі спогадом про солодкий смуток. Я прожив життя, яке не було моїм, у цьому крипті, яка не була моєю, проте з миттєвою мрією, яка була цілком моєю — мрією про свободу, яка виявилася солодшою за все, що сама свобода могла мені коли-небудь подарувати.

Я є—

Клірик Нарамсін
—Перекладач ради

Крижаний вітерець колихав сторінки, несучи з собою запах гниючих кісток. Він зібрав сторінки зі столу та оглянув крипту. На дальній стіні, в найнижчій ніші, лежала тканина, накрита чимось повністю прихованим. Він підійшов. Коли Лазар схопив тканину, вона розірвалася в його пальцях, немов простирадло, сплетене з павутиння . Він обережно відірвав гнилу тканину, щоб побачити...

«А!» — раптово він відпустив тканину, ніби та вкусила його. У нього перехопило подих, і він упав назад на підлогу. І його пронизав холод; його серце затремтіло. Пекучі мурашки пробігли по його тілу. Перед ним жорстоко закуті в кайдани лежали останки дорослого Гротеска — кістки Нарамсіна . Він бачив багато трупів, але ніколи не бачив іншого Гротеска. Товсті ікла лежали вставлені в людський череп. Під трупом лежали кістки крил. Лазар дивився на себе — більшу версію себе — розкладеного та закутаного в кайдани!

Лазар досяг стану досконалого жаху — цього всепоглинаючого та короткочасного стану, стиснутого між криком та скам'янілою тишею. Якби він не був надто живим, його серце манило б Смерть заспокоїти його.

Він схопився на ноги та вибіг з крипти разом із сувоями Нарамсіна. Він пролетів тунелем Бенюон, пірнув крізь отвір у фальшивій стіні та стрибнув між розкиданим камінням. В одну мить він знову опинився в незаплямованих та знайомих стінах своїх покоїв,

ховаючись під ковдрою. У затишній тиші його серце калатало так само швидко, як і розум. Він поспішно запхав сувої між складками килимка, перевірів шнурки капюшона та глибоко зарився в ліжко. Він почувався брудним — оскверненим зсередини. Він прагнув невинних снів — чого завгодно, окрім жахливого образу власних закутих у кайдани останків. Ніколи він не почувався таким самотнім — таким під загрозою — навіть таким смертельно наляканим.

Разом калатання його серця та муки розуму кинули його в похмурий кошмар — не стільки жах, скільки спад надто напруженого психічного стану. У цьому сні він побачив, як його оголене «я» мчить вгору вигнутими сходами до вищих вхідних дверей катакомб. Він мчав до свободи — він прагнув звільнитися з тунелів — від їхніх руйнуючихся стін смерті. Кожен удар його серця був ще однією сходинкою, але чим швидше він піднімався, тим вище вхід віддалявся від нього — маячив у далині. Сходи йшли за сходами — і, можливо, ще більше сходів. Достатньою кількістю, щоб навіть піднятися до небес. І протягом усього передвечір'я, хоч і вічного, воно могло здаватися, жахливий сон повторювався знову і знову — Тук- тук-тук-тук-тук! Тук-тук-тук-тук!

~*~

Багряне саяво першого світла розлилося по абатству Гардієнс. Однак, оскільки ченці та зброєносці були обмежені своїми квартирами, а ранкові служби відкладені, тьмяна територія абатства була такою ж безжиттєвою, як і склеп Нарамсіна. Навіть попри це, у більшості гуртожитків священник стояв на колінах... підніжжя його дощатого ліжка, молячись про безболісне перетворення. В інших місцях тіні нетерпіння ворушилися в кам'яних рамах вузьких вікон, кидаючи цікаві погляди на підвір'я. Витала атмосфера тривоги, напруги.

Брат Іван прихилився до вікна своєї келії, вдивляючись унизу в примарні шати, що перетинали двір. Він глянув на світанкове сонце і в'явся пальцями у віконну раму. Внизу розпочався ритуал, коли абат Воніг супроводжував трьох кремезних жерців до лазні.

Увійшовши всередину, абат наказав своїм ченцям: «Ви — зачиніть двері на засув і займіть своє місце за вікно. Ви вдвох — принесіть цю штуку. І будьте обережні з її зубами! — Абат підійшов до кам'яного столу, що стояв найближче до східної стіни. Верхівка підставки лежала чорною, як вугілля, помітно обвуглена від багатьох попередніх пожеж. Разом двоє ченців зникли в напівтемряві лазні, а третій обійшов абата і зазирнув у вертикальну щілину між зачиненими віконними рейками, що були виходили на світанок.

Шаркання, стогони та шипіння свідчили про боротьбу в задній частині лазні.
«Обережно!» — крикнув Воніг. Він витягнув з халата маленьку фляжку та посипав нею стіл.
Він пробурмотів щось у молитві.

Двоє кремезних ченців повернулися з Гротескною, ведучи її вперед, поки вона боролася з ними. «Сонце освітлює стіну, абате!» — гукнув священник біля вікна.
Воніг підтвердив кивком, продовжуючи бурмотіти. Ченці потягли її до столу, поки Воніг декламовано з його рукопису; «Pater noster, qui es in caelis, sanctificetur nomen tuum; adveniat regnum tuum; fiat voluntas tua in terra—»

Гротескна вперлася ногами в край столу, борючись зі своїми викрадачами.
коли вона кричала до них: «Баут! Ека ам ша тулар!»

Абат відповів, продовжуючи: "—in terra sicut in caelo. Panem nostrum cotidianum da nobis hodie—"

Вона зашипіла на ченців, тримаючись подалі від столу та метушачись. Жерці натягнули шкіряні кайдани на її зап'ястя та щиколотки. Вони смикнули за мотузки, втративши рівновагу, а потім перетягнули її через стіл, крила ляскали їм по обличчю. Ченці розташувалися по обидва боки столу, кожен тримаючи пару ременів, якими приковували її руки та ноги до кам'яної плити. Боротьба закінчилася; вона не могла звільнитися. Сидячи на зігнутих колінах, вона могла лише дивитися на абата.
Очі Воніга перекотилися по написаних словах. «—et dimitte nobis debita nostra, sicut et nos—»

Гротеск перебив його м'яким, дівочим благанням. «Шат на кавт... гм? Кавт?»

Воніг відвів свою увагу й швидко глянув угору від фоліанта, що лежав у його колиці, й побачив нижче, але жахливо вражене обличчя — навіть сльози, що збиралися вгору та блищали в парі приголомшливих блакитних очей. І він чітко помітив, ніби вперше, що вона виглядала разюче людянішою за будь-яку гротескную постать, яку він бачив — за всі свої дні. Цілком очевидно, що, окрім крил і вух, вона могла б виглядати не більше ніж бідною й наляканою дівчиною, замкненою між стрижуючими мотузками пари кремезних і нахмурених жерців.

Воніг відвів свій стурбований погляд і продовжив: «—e nos dimittimus—». Воніг захлинувся. Він прокашлявся. «—e nos dimittimus debitoribus nostris—». Знову його голос захлинувся. Він перервав свою розповідь, обернувся і крикнув священнику через лазню: «Відчиніть прокляте вікно! Зробіть це зараз!»

Двоє ченців сперлися на свої мотузки. Вона зашипіла на них. Інший священник схопився за дерев'яні віконниці, але завагався. Він глянув на Гротеск, скривившись, коли Воніг помітив сльози, що навернулися на його очі.

«Кінчай з цим, ченцю!» — дорікнув йому Воніг. Священник миттєво відчинив віконниці.

І промені сонця заливали лазню.

«Вісік!» Пронизливий вереск пронісся над територією абатства. З вікна лазні виринула хмара попелу .

Двері лазні розчинилися, і з задимленого входу поспішно вибіг кашляючий Воніґ, протираючи очі та поспішаючи до свого кабінету. Невдовзі решта ченців вийшли з будівлі, несучи кам'яну статую ще одного Гротеску — ще одного вбитого сонцем Елджо з розпростертими крилами, його поза застигла на колінах, а підняте догори обличчя виявляло гранітний вираз абсолютної агонії.

Через подвір'я у вузькій рамі вікна гуртожитку на другому поверсі виднівся високий священик із пасмом срібного волосся, який плакав, закривши рот рукою. Біля стелі гуртожитку ще одна пара очей дивилася вниз на ченців та їхню статую: чорні, як намистинки, сфери сяючого крука, що сидів на верхівці сливового дерева. Він шанобливо спостерігав, як троє ченців несли останню статую Гардієнс Гротеск — останній « подарунок» Гардієнс , який мав бути доставлений до монастиря Канчелло в Центральній Італії для встановлення на вершині його соборного виступу.

~*~

Іван переступив вхід до катакомб. Він спустився сходами, коли натрапив на Лазаря, який стояв із запаленим смолоскипом у руці та метушився.

Іван зупинився на сходах. «Лазарю?»

«Ченцю, я маю вам дещо сказати. Це сталося минулого вечора».

«Що трапилось?» Іван поспішно спустився рештою сходів. «Що трапилось?» Він обійшов Лазаря та кам'янистий куток і побачив, що смолоскипи катакомб уже горять. «Чому ви запалили всі смолоскипи так рано... і до мого приходу?»

«Сталася біда, ченцю».

«В'язень?»

«Дах обвалився».

«Що? Ти поранений?» Іван схопив його за руку, повернув і оглянув з наполегливістю суворого та приголомшеного охоронця.

«Ні, ченцю».

«Покажи мені!» Іван взяв смолоскип Лазаря та пішов за ним у тунель Беніон, до його кінця. Іван високо махав смолоскипом, переступаючи каміння та оглядаючи пошкодження. Потім він помітив дірку в стіні та завмер.

«Тунель продовжується?» — Він повернувся до Лазаря, недовіркою піднявши брови.

«Так, ченцю».

Іван тримав смолоскип біля отвору, і його полум'я коливалося на стогоні вітерця.

«Залишайся тут», — сказав Іван, вилазячи крізь улоговину.

«Але я вже...» — Лазар замовк.

Іван озирнувся на нього: «Ти тут був?»

«Так, ченцю, але...»

«Тоді ми обговоримо твою непокору пізніше».

Лазар опустив голову. Пролізши крізь отвір, Іван озирнувся на нього. «Ну, ходімо туди — якщо ти знаєш дорогу.

Лазар стрибнув за ним.

Коли Іван освітлював кожну порожню крипту, Лазар йшов за ним. Але хлопчик відступив, коли Іван наблизився до останньої крипти.

«Ченцю, там є ... там є кістки», — зізнався Лазар, вказуючи на відчинені двері, вхід яких був усипаний камінням.

Іван зайшов всередину, але Лазар залишився на місці. Він нашорошив вуха під капюшоном. Він почув, як Іван відкинув гнилу тканину, — він почув, як Іван раптово зупинився, — він почув зтяжну тишу, що настала потім, і, коли Іван вийшов зі склепу, Лазар розглядав його обличчя у світлі смолоскипа. Іван був блідий і знесилений, але нічого не сказав. Він просто дивився на підлогу між собою та Лазарем, ніби заглиблений у свої думки.

Лазар порушив мовчання. «Ченцю, він такий, як я. Бачили? І кайдани носить».

Іван поспішно пройшов повз Лазаря. «Нам треба йти. Зараз!» Він жодного разу не озирнувся.

«Ченцю, чому він там?» — спитав Лазар, поспішно відстаючи від нього.

«Я очікував, що ти залишишся в ліжку. Нічого не кажи про те, що бачив. Більше жодних питань».

Хлопець почув гнів у його гострому язиці.

«Вибачте, брате». Лазар пришвидшив крок, щоб відповідати швидкій і рівномірній ході Івана.

Після того, як вони покинули щойно виявлену ділянку тунелю, Іван попросив Лазаря допомогти йому закрити отвір камінням, що раніше впало. Лазар приніс йому кельму та долив відер свіжого розчину та води. Зрештою, коли Іван переконався, що жоден інший чернець не запідозрить фальшиву стіну, він наказав Лазарю повернутися до своїх покоїв і наказав йому залишатися там.

Іван добре знав, що відновлення тунелю Беніон має включати встановлення нова стіна на тлі щойно знайденої фальшивої стіни. Якщо його товариші-священники виявлять

залишки Гротеску — у подальшому хаосі чуток і галасу, який неминуче виникне внаслідок його знахідок, — тоді надмірна увага може бути прикута безпосередньо до Лазаря. Ніхто не повинен знати, зрозумів він, обмірковуючи плани реставрації, крокуючи з катакомб до кабінету абата. Зрештою, вік тунелю Беніон не був секретом. Давно він попереджав абата Воніга про його майбутній обвал, і, враховуючи його давню зрілість, цей момент був лише питанням часу.

~*~

Територія абатства метушилася від ченців та поголених наголо хлопчиків. Десь удалині продзвенів дзвін головної брами. Нарешті зброєнонець у рясі пробіг через двір. Як Лазар — як привид із мішковини — хлопчик носив маску для обличчя з прорізами для очей. Голову йому закривав капюшон. Він пролетів повз ченця, який його дорікнув. «Міґале!»

Біжиш?

Хлопець сповільнив крок до бадьорого. У дальньому кінці абатства він зупинився перед братом Грейтом і вклонився. Священик помітив його. «Міґуале, твоя маска порвана біля ока» отвір. Попросіть брата Івана зашити його або зробить новий.

«Братець Іван вже шиє на-на-нову маску. Брате, я... кажу?» — невиразні слова хлопця свідчили про серйозну деформацію рота, приховану під розірваною маскою.

«Тоді геть з цим».

«Солдати біля ... біля воріт! З Авіньюна! Карета з ними... священик у ній! Червона ра-ра- ряса», — заїкаючись промовив зброєносець.

«Що в нього на голові, хлопче?» — спитав Грейт, раптово вражений.

«Білий ковпак ра-ра-около вух. Інший на колінах — великий. Ра-ра-червоний капелюх».

«Що, в ім'я святого...» — наказав Грейт хлопцеві. — «Послухайте мене! Повідомте абата, що з Авіньюна прибув кардинал! А тепер йдіть геть!»

Хлопець вклонився і швидко пішов геть, коли Грейт дорікнув йому. «Міґале! Біжи!»

Зброєносець кинулися вперед і стріляли за риг.

Дзвін продовжував дзвін, коли Грейт прямував до головного входу. Він помітив високого солдата з кучерявим чорним волоссям до плечей, тонкими вусами та козлиною борідкою, а також нефритово-зеленими очима, що стояв перед воротами. Важкий шрам зморщував щоку суворого та загартованого в боях обличчя. Грейт відчинив ворота. Солдат плюнув на землю, перш ніж обійти його. Проходячи повз, він холодно подивився на нього та пробурмотів: «Або тобі потрібен більший дзвін, або більші вуха».

Грейт насупився, дивлячись на слину капітана Борна. Потім він побачив кардинала Блазі, який виходив з карети. Блазі підійшов до Грейта, натягнувши свій широкополий капелюх на диявольські очі. Грейт посміхнувся, вклонився і поцілував мляву, простягнуту руку Блазі.

Чернець тримав уклін, коли промовляв: «Ваша Еміненції, абатство Гардієнс справді шановане».

«А хто ж ви можете бути?»

Ґрейт підвівся. «Отець Моріс Ґрейт, Ваша Еміненції — опікун гостей і наглядач за відвідуваннями».

«Добре тоді, брате Ґрате. Проведіть мене до абата». Чернець обернувся, Блазі пішов за ним, капітан підійшов до Блазі, махнувши чотирьом своїм людям, щоб вони йшли за ним, і промовив: «У мене двісті людей, чотирнадцять коней і шість возів з припасами. Мені потрібно, щоб про них подбали».

Ґрейт негайно махнув рукою хлопчику-священнослужителю, щоб той ішов поруч із ним. «Іди до стайні та повідом братові Фестоно, що у нас гості — чотирнадцять коней, які потребують негайної уваги». Хлопець нахилив свою поголену голову та зник.

Ґрейт звернувся до Блазі: «Можливо, ви та ваші люди голодні? Якщо бажаєте, ми можемо негайно відкрити їдальню та кухню?»

«Зроби так», — гавкнув Блазі.

Ґрейт продовжив: «І ваша компанія залишиться на вечір, Ваша Еміненціє?»

«Кілька днів».

Ґрейт зупинився на місці. «Кілька днів, Ваша Еміненціє? Нашому абатству не вистачає провізії для такої кількості чоловіків!»

Блазі підштовхнув його. «Ми обговоримо деталі згодом, отче. По-перше, абат».

Через подвір'я ченці та зброєносці витрищалися на процесію — усі відвідувачі були іноземцями. Блазі не звертав на них уваги, проте Борн пильно оглядав кожного. Його очі спостерігали без ввічливості — вони падали скрізь, вимірювали, оцінювали. Група зайшла в будівлю, і Борн клацнув пальцями біля дверей. Двоє солдатів випали з-за його спини та вишикувалися струнко за дверима. Ґрейт повів Блазі коридором до кабінету абата. Він легенько постукав у двері.

Зсередини пролунав хрипкий голос: «Заходьте!» Борн знову клацнув пальцями, і його солдати відповіли; вони обійшли двері з боків і вишикувалися струнко. Ґрейт, Блазі та Борн увійшли до кабінету й побачили абата Воніґа, який стояв спиною до них, обличчям до полиці з книгами. Воніґ повільно обернувся, зосередившись на розгорнутій книзі, яку тримав у руках. Нарешті він підвів погляд, раптово приголомшений, побачивши кардинала у своєму кабінеті. Він шанобливо вклонився. «Ваша Еміненціє».

«Аббот», — відповів Блазі взаємністю.

Ґрейт перебив його. «Абте Воніґ, Його Еміненція, кардинале... хм...»

«Кардинал Массон», — Блазі допоміг Ґрейту представитися, використовуючи той самий псевдонім.

«Массона» під час отримання неналежного доступу до апокрифів.

Грейт продовжив своє представлення, простягаючи руку Блазі: «Його Еміненція, кардинал Массон, прибув з Авін'йона, щоб освятити наше абатство».

«Це все, брате Грате». Вони відпустили його, повернувши книгу на полицю.

Грейт вклонився й вийшов. «На жаль, я приношу погані новини... від Його Святості. Чи відомо вам, що ваші кардинали Вищої Ради, Базиліст і Лін, відтоді померли?»

«Я дізнався з нещодавнього листування», — зізнався Воніг. Борн оглянув кімнату. Блазі зробив приємний вираз обличчя. «Однак іноді в мороці відчаю ми знаходимо проблиск обіцянки. Аbate, у світлі цього я також приношу добрі новини».

«А?» — посміхнувся Воніг.

«Вас призначено служити у Вищій раді Апокрифів. Ваша віддана служба Раді заслужила вам значну прихильність в очах Його Святості. Він очікує вас в Авін'йоні».

Абат зник з посмішки. «Вища рада? Я ж лише єпископ. Членами Вищої ради є лише кардинали».

Блазі намацав слова, раптово зібрався з думками та запропонував: «Хай би там не було, вас і абата Нижньої ради в Італії тепер підвищено до Вищої ради».

«Домінгус?»

«Справді; абат Домінгус з Канчелло. Його Святість викликав вас обох до Папського палацу — негайно».

«А як же абатство? Хто наглядатиме за...»

Блазі перебив його помахом руки, заспокоївливим тоном у голосі. «Його Святість повністю усвідомлює, що він охороняє. Саме тому я тут і перебуваю. Це також причина посиленого ескорту. Абатство цілком безпечне. Його Святість доручив мені виконувати обов'язки тимчасового абата цього абатства, доки він не призначить відповідну заміну. Крім того, ще один кардинал у супроводі прямує до італійського монастиря Канчелло і виконуватиме там обов'язки тимчасового абата, доки не буде знайдено відповідного наступника».

Блазі поклав руки на поперек і посміхнувся. «Аbate Воніг, я вітаю ваше призначення до Вищої ради, і хочу додати, що ваші роки відданої служби апокрифам досить варті уваги».

Абат Воніг відчув щось недобре. Перед смертю кардинала Ліна кардинал надіслав йому листа. Кардинал повідомив, що Папа Климент досі не знає про таємну мету Апокрифічного собору, роль його двох монастирів та очікувані обов'язки Папи як його офіційного глави.

Воніг запитав Блазі. «Еміненції Массон, оскільки Вищої ради не було...»

призначення після смерті Його Еміненції, кардинала Ліна, як Його Святість дізнався про справи, що стосуються апокрифів?

«Його Святість відтоді оглянув записи архівів апокрифів», — заперечив Блазі.

«Однак пожежа знищила його записи. Як Його Святість може ознайомитися з записами, які були спалені раніше?»

«Можливо, не все згоріло; у мене немає готової відповіді. Однак ви можете розпитати Його Святість про такі подробиці — під час вашої зустрічі з ним».

Воніг примружив очі. «Якщо вам буде до вподоби, Ваша Еміненції, чи можу я ознайомитися з наказами Його Святості про призначення?»

— Звісно, можете, абате. — Блазі витягнув листа зі свого облачення.

Абат зняв воскову печатку з листа та прочитав накази — накази, підписані Папою Климентом.

Воніг знову склав листа та оглянув обидві половинки воскової печатки. «Чому на ній немає відбитка знаків розрізнення Його Святості?»

Блазі захищав документ: «Як вам добре відомо, природа Ради є таємною».

Його Святість наполягає на тому, що двома апокрифічними монастирями повинні керувати лише кардинали. Ви повинні звертатися до Нього з будь-якими проблемами, які можуть вас турбувати. І Він чекає на вас негайно.

Воніг глянув на Борна. Зелені очі палали у відповідь. Воніг зізнався Блазі, його груди опустилися: «Я не можу служити членом Вищої ради. Я старий і втомлений; мої дні полічені».

«Тоді ви повинні повідомити Його Святість про свій стан, абате. Я лише передаю його повістку».

«Я не можу служити...»

Блазі перебив його. «Замок Маллоу в Авіньйоні чекає на вас. Це буде ваша нова резиденція. У вас є час до завтра, щоб забрати свої речі. Капітан подбає про те, щоб ваші особисті речі були належним чином укладені. А ви могли б домовитися про зустріч із місцевими ченцями, щоб повідомити їм свої добрі новини та представити мене як нового абата».

«Я так і зроблю, Ваша Еміненціентство».

«Абте, я так розумію, що ви незадоволені рішенням Його Святості».

Воніг висловив своє розчарування. «У мої роки часто думаєш про смерть. У мене є склеп у катакомбах, боюся, що я ним ніколи не скористаюся».

«Подробиці вашої смерті можна узгодити, абате. По-перше, ви повинні доповісти Його Святості. Я залишатимуся в гостьових покоях, поки ви залишатиметесь абатом. Ви подбаєте про це». що про охоронців та коней подбають?

«Я так і зроблю. Можливо, я призначу вам ескорт до...»

Блазі різко перебив його: «Я сам знайду свій шлях, абате».

— Справді, Ваша Еміненції. — Воніг вклонився, коли Блазі разом із Борном вийшов з кабінету. Воніг повернувся до вікна й порожньо дивився, а підроблений лист сипався в його слабкій руці. Він думав про Івана та того потворного хлопчика Лазаря; він розмірковував над склепом, який замовив, викопав і відклав для себе; і, найімовірніше, він зрозумів, що його останки ніколи не повернуться до улюбленого абатства, якому він так довго служив.

Воніг замкнувся у своєму кабінеті. Блазі ознайомився з територією та приміщеннями. Капітан Борн прочищував абатство військами, розмістивши охоронців на позиціях, які він вважав ключовими. До настання темряви капітан перетворив абатство на те, що здавалося непроникною фортецею — ні входу, ні виходу; і пильний солдат на кожному розі.

Наступного ранку, одразу після служби, абат Воніг заспокоїв своїх стурбованих ченців, повідомивши їх про своє переведення до Авін'йону. Опівдні він сів у карету, і кінні солдати відвели його геть. Блазі рушив з навмисною поспішністю. Новий абат скликав зустріч лише старших ченців абатства — лише тих, хто знав про існування Надбрамного каменя та справжнє призначення абатства як його охоронця. Причина скликання зустрічі була простою: розібрати склад ченців нижчої ради, як це було стандартною практикою будь-якої церковної інквізиції. А як кардинал коледжу, Блазі був досить обізнаний у мистецтві полювання на відьом. Як він знав, метод будь-якої інквізиції був жорстким і нескладним: скликати збори, запровадити абсолютну владу, вимагати зізнань у провинах, а потім розділити маси свідченнями один проти одного.

На скликаних ним зборах старших ченців Блазі доручив кожному священику написати листа та доставити його йому до настання темряви. У ньому він очікував трьох речей. По-перше, священики мали перерахувати всі приміщення та практики абатства, які можна було б покращити. Хоча Блазі досить байдуже ставився до запропонованих покращень, цей список добре відволік ченців від наступних двох списків, які були надзвичайно важливими для його хитрощів та самих причин інквізиції. Друге очікування Блазі полягало в тому, що священики мали дати викривальні свідчення на своїх колег-священиків, перерахувавши всю поведінку, яку вони бачили, і яка могла б здатися «непристойною» для ченця. По-третє, і нарешті, Блазі очікував, що вони запишуть особисті зізнання у провинах. Він повідомив ченцям, що всі письмові зізнання залишаються конфіденційними.

Обурені старші ченці мало що могли зробити, окрім як підкоритися. Однак вправи Блазі

Хоча це могло здаватися суворим, воно виявилось дуже ефективним, оскільки, подібно до очікуваних результатів молотарки зерна, ця вправа відокремила зерно від полови — добре зерно від поганого. Після усунення цих добрих і чесних ченців з'явилось лише семеро священиків із сумнівною поведінкою. З цих семи Блазі викреслив брата Одіно зі списку — він не хотів мати, як він вважав, «огрядного п'яницю». беручи участь у відкритті Воротного каменя. Блазі також викреслив італійське ім'я, оскільки хотів, щоб лише французи брали участь у, як він зрозумів, французькій справі.

Таким чином, залишилося лише п'ять ченців.

Блазі по черзі та приватно викликав п'ятьох ченців до кабінету абата . Він повторив кожному з них одну й ту саму історію: що він отримав спільний наказ від Папи Климента, короля Святого Престолу, та короля Франції Філіпа використати Воротарний камінь як зброю проти англійців. На завершення він запитав кожного ченця, чи не бажає той допомогти йому вигнати англійців з Кресі.

З п'яти ченців у списку Клодій та Гревіль погодилися допомогти Блазі з Ворітним каменем, проте рішуче натякнули на перепризначення обов'язків як адекватну компенсацію — як майбутніх наглядачів катакомб абатства. Вони хотіли зайняти посади Івана та Одіно. Блазі погодився на їхнє перепризначення лише після того, як вони допоможуть йому з Ворітним каменем. З трьох ченців, що залишилися, брат Грейт не був так охоче надасть свою допомогу; однак, підштовхнувши його та погрозивши примруженими очима, Блазі раптово переконав його. Решта два ченці відверто відмовилися допомагати Блазі та попередили його про ймовірні жакливі наслідки за порушення Ворітного каменя. Блазі висловив розчарування їхньою непохитною небажанням і відпустив їх з кабінету , лише для того, щоб стримано кивнути капітану Борну, який стояв одразу за відчиненими дверима. Відповідно, Борн супроводжував двох ченців за місто, щоб вони відпочили поруч. Абат Воніг, їхні губи назавжди запечатані брудом.

Дивовижно для нього, Блазі відчував, ніби йому вдалося зробити, здавалося б, неможливе. Витративши лише три життя, він отримав контроль над абатством Гардієнс та його охоронюваним Гейтстоуном, а також заручився підтримкою трьох старших ченців, весь цей час тримаючи свої наміри в таємниці.

У наступні дні Блазі усамітнися в кабінеті абата , ретельно вивчаючи давно охоронювані рукописи абатства, вирвані сторінки, які він вийняв з архівів апокрифів , та схеми собору абатства . Хоча Блазі був поглинутий своєю більшою місією – вигнати англійців з Франції, він подбав про те, щоб ченці та зброєносці, що мешкали там, продовжували свою діяльність, навіть коли вони дотримувалися постійно міцнішої фортеці Борна.

як атмосфера.

~*~

За абатськими стайнями стояв у тихій роздуми чернець зі шкіряним обличчям. Багато років на посаді наглядача за стайнями зробили його зовнішність запеклою. Якби не священицьке вбрання, він міг би виглядати просто як фермер. Від його рідкого каштанового волосся мало що залишилося, а верхівка голови була вкрита коричневими плямами, що свідчили про численні спекотні літні служби на свіжому повітрі. Брат Фестоно був старшим ченцем і членом Нижчої ради. Стайні та коні перебували під його опікою, як і хлопчики-клірики абатства, які розвозили звичайну пошту між абатством Гардєн та поштовим пунктом у місті Орлеан.

Поклавши руки коваля на вузькі, вдягнені в мантиї стегна, Фестоно спостерігав, як сонце, що спадало й бліде, зникало за жорсткою темною лінією обриву. Над головою, згасаючи промені денного світла, заливали високі хмари барвистими відтінками, які разом здавались мерехтінням небесного вогню. У холодному повітрі сутінків тишу порушував звук коня.

Фестоно опустил руки, пихкнув і швидко пішов до стайні — він очікував доставки пошти за кілька годин до настання темряви.

Завернувши за ріг будівлі, священик побачив фігуру в рясі з ліхтарем увімкненим. високо, наближаючись до стайні з північної брами абатства.

Наближаючись до Фестоно, силует гукнув: «Що тримає поштову доставку?»

Фестоно відповів своїм же запитанням: «Ви бачили мого хлопчика-посильного?»

«Справді... давно вже... біля головної брами з братом Грейтом та хлопцем Міґалем. Я зібрався...» щоб він уже був у стайнях.

Фестоно помітив тінь біля фасаду абатства, відстань до якої швидко скорочувалася під звук галопуючих копит.

«Солдати всюди», — поскаржився тінювий чернець, опускаючи ліхтар. Він зупинився біля Фестоно і подивився в очі хлопчику-священнослужителю, що наближався. «Вони тримали мене біля воріт дуже довго. Кажу це зараз, Фестоно — у цьому є щось більше, ніж здається на перший погляд. Якому абатству потрібна армія, щоб керувати його добрими намірами?» Фестоно сперся руками на стегна й примружився, пильно поглянувши на свого зброєносця, що мчав галопом.

Посланець зупинив свого коня. Фестоно схопив його за вуздечку, коли поголений юнак зліз з коня. «Тепер я маю доглядати за своїм конем у темряві! Ти негайно поясни своє запізнення!» — дорікнув йому Фестоно.

Зброєносця вклонилися й зізналися: «Вибачте мені, брате. Я подбаю про коня, брате,

якщо бажаєте. Я залишив поштову валізу біля головної брами. Мені довелося її пошукати. — Півдня? — запитав Фестоно, заводячи коня до стайні. Потім зупинився й обернувся. — Чому вона мені скаржиться? Ти знову так сильно на ній їздив, хлопче? Посланець знову вклонився. «Вибачте, ченцю. Я вирішив, що краще прибути до настання темряви — як ви й могли очікувати мого повернення. Я виїхав з Орлеана пізно вдень, бо посланець з Авіньюна також прибув пізно. Проте я напоїв коня біля головної брами. А в Орлеані її годували лише злегка.

— Зрозуміло. — Фестоно ляснув коня поводіями об прив'язний стовп. Інший чернець підняв ліхтар для кращого освітлення. Фестоно продовжив: — Що ж до вашого запізнення, я очікую, що ви доповісти мені на світанку. Потрібно ретельно прибрати стайні.

«Зроблю це, ченцю».

Фестоно перевірів прив'язані віжки, потягнувши їх мимохідь, і поплескав коня по боці. Потім він послабив ремені шкіряної кольчуги та зняв її з коня, перш ніж передати сумку іншому ченцю. «Ось твоя кольчуга; позич мені свій ліхтар». Вони обмінялися руками.

Фестоно відвернувся і підняв ліхтар до високого стовпа.

«Чи вам ще щось від мене потрібно, ченче?» — спитав посланець.

«Так», — відповів священик, напружуючись, заклопотавшись ліхтарем.

«У мене воно!» — поскаржився інший чернець. — «Що ти робиш? Зачекай!»

Фестоно обернувся і побачив солдата, який перекинув поштовий мішок через плече та вийшов зі стайні з сумкою, відповівши: «Мої накази не стосуються вас, священику, — це лише поштове листування».

Фестоно та його зброєновець спостерігали, як чернець вибіг зі стайні та гукнув услід солдат, «Наказ від кого? Поверніть його! Зачекайте!»

Фестоно покликав посланця манливим помахом руки. Він підняв копита.

свого коня, оглядаючи здоров'я кожного, і шепотів своєму зброєносці: «Слухай мене уважно.

У мене є для тебе ще одне завдання. Я очікую, що ти сховаєшся в стайні сьогодні ввечері — на горищі, нагорі. Не показуйся вартовим. Ти маєш вирушити до Авіньюна до світанку».

«Справді, ченцю».

«Ви маєте доставити Його Святості дуже важливого листа, який вимагає від нього негайної відповіді.

За будь-яку ціну ви маєте залишатися в його кабінеті, поки він його не прочитає. Робіть усе необхідне, але дбайте про своє місце перед ним. Ви мене розумієте?»

— Так, ченцю, — чого б це не знадобилося, і з належною повагою. — Юнак злегка вклонився.

«І я не очікую, що ви повернетесь без відповіді, чи то письмової, чи усної».

— Добре, — сказав Фестоно. — Я повернуся вранці і чекатиму, що ви будете готові їхати, як

вітер. Цього разу ти їздитимеш на коні абата Воніга.

Посланець посміхнувся, знаючи репутацію жеребця.

«Тоді йдись, вгору». Священик жестом запросив свого зброєносця піднятися на крокви, потім забрав ліхтар і повернувся до північної брами абатства.

Ніч тягнулася, і майже всі ченці та зброєносці в абатському гуртожитку вже пішли спати на вечір. Однак у покоех Фестоно олійною лампою освітлювався старомодний стіл, на якому лежав пергамент, адресований Його Святості. Фестоно поставив свій підпис, вставив перо в чорнильницю та висушив чорнило феном.

Він перечитав листа, в якому детально описувалися події з моменту прибуття Блазі до Гардьєна. Мета листа була зрозумілою: запитати Папу Климента, чи призначив він кардинала з Авін'йона замість абата Воніга.

Він зізнався Клименту, що боїться найгіршого: що особи поза Радою могли дізнатися про існування «реліквії», яку охороняє абатство. Фестоно обережно склав листа. Він нагрів ніж над олійною лампою та відрізав куточок блоку воску, перш ніж запечатати листа розплавленим грудкою. Він висушив печатку феном.

Раптом олійний ліхтар мерехтів. Лист у його руках затріпотів. Кімнату ніби наповнило холодне повітря. Фестоно звернув погляд, щоб переконатися, що вікно щільно зачинене. У неприродному Холодний, він кашлянув і побачив безперечний туман на своєму диханні. Священик зіскочив з-за столу й обернувся, шукаючи Її в темних кутках своєї кімнати.

Однак, у дальньому кутку він побачив лише силует, що стояв. Він відступив убік, щоб промені олійної лампи могли кинути та виявити тіньову постать. Його кістки розплавилася; жах поглинув його, немов річка палаючої смоли, що залила його. Дух каменю стояв перед ним, абсолютно голий, з блискучими чорними очима, довгим волоссям і посмішкою на його гнучку душу. Священик знав Її, як і всі ченці абатства: переслідувальний Демон і блудник багатівкової давнини — Правляча Королева Суккубів і зловісне материнське джерело всіх гротескних фігур, що вишикувалися вздовж терас абатського собору.

«Ні!» Фестоно запхав листа за спину.

«А тепер справді, святий чоловіче. Хіба я не так тобі догодив?» — проспівав Люцифаель хором з тисячі жінок.

«Благаю вас — заберіть мене».

«О, але я не можу, добрий пане», — глузливо промовила вона.

«Я віддав себе... Богу», – пробелькотів Фестоно. Як і багато ченців абатства, навіть Фестоно мав власну крилату статую на вершині собору, встановлену багато років тому.

«Ти це так називаєш? Бог?» — саркастично запитала вона його, підходячи ближче.
«Він твій Господь і Король. Зникай, Жінко-Привиде!»

Люцифаель зупинилася перед ним, склала руки за спиною та досить невинно запитала : «Що це за листок, який ти намагаєшся від мене сховати, Фестоно?»

Священик заціпенів, тремтячи. «В ім'я Бога, покинь Його святу землю».

Вона нахилилася навколо нього, ніби цікавлячись захованим листом, і Фестоно знайшов сам дивився на її повні груди, що висіли у світлі лампи.

«Вони вам подобаються, мій пане? Чи подобаються вони вам?» — запитала вона спокусливим шепотом, не підводячи очей. Фестоно відвів погляд. «Забирайся геть, Диявольська Блудниця, в ім'я всього святого і священного!»

Вона підвелася й запитала: «Зникнути? Ти пишеш листа, який викликає мене, а потім бажаєш, щоб я пішла?» Сором'язлива посмішка промайнула на її губах, і лист спалахнув полум'ям. Він відсмикнув руки, і папір поплив на підлогу, немов квадрат крихкого попелу.

«Тоді, це було так неприємно чи жахливо?» — спитала вона, вільно поклавши руки йому на плечі. Він вирвався і побіг до дверей, але двері не відчинилися. Він вдарив по них кулаком і спробував кричати, коли вона помахала пальцем з чорними нігтями, і його горло замовкло. Знову він забив у двері, але жодного звуку не поширилося по кімнаті.

«Багато сезонів минуло відтоді, як ти востаннє куштував плоть — і мене. Навіть зараз я знаю печіння у твоїх стегнах; проте я врятую тебе від болю туги. Займи своє місце на ліжку, але пам'ятай, що я не лежатиму під тобою». Вона махнула рукою і відповіла йому його голосом.

«Не буду!» — плюнув він, відступаючи в куток між дверима та стіною.

Вона легко переступила кімнату й допомогла йому вийти з кутка, підвівши його до ліжка, втішаючи його пошепки: «Позич мені ще раз своє насіння, святий чоловіче. Тільки тоді я накажу тобі піти».

Фестоно відсторонився, притискаючись спиною до стіни. Люцифаель загнала його в кут між столом і ліжком. Вона нахилилася йому в обличчя. «У тебе ще є дух, мій жвавий святий чоловіче. Хіба я не гідна в твоїх очах?» Вона поправила зморшки на його халаті та подивилася його із задоволеною усмішкою.

«Не буду. Більше ніколи», – сказав він їй. У вузькому просторі між їхніми обличчями Фестоно торкнувся свого чола та тулуба, ніби хрестився. Люцифаель відкинулася назад, її чорні очі блищали. Вона схопила священика за підборіддя. У її роті з'явилися різці, схожі на собачі, коли вона заговорила. «Моє терпіння вичерпується. Я прошу твого дозволу лише з того часу, як

У тебе є намір це зробити. Не плутай це з вибором — я можу дозволити собі лише гідність. Ти».

«Але чому ти продовжуєш їх робити? Вони всі мертві — виставлені на сонці — перетворилися на камінь».

Вона засміялася. «Тисячі вмирають, щоб тисячі могли жити. Така природа Життя і Смерть. Що ти знаєш про щось, окрім похоті та провини?

«Ваші гротески мертві! Усі вони! Вони лише безжиттєві статуї на даху собору!»

Вона подивилася йому в очі. «Досить порожніх слів, святий чоловіче. Позичиш мені своє насіння чи ні?»

«Ви постанете перед судом перед...»

Вона перебила його помахом свого чорного нігтя і знову перехопила його голос. Він намагався повернутись, але не міг відірватися від неї.

Вона насупилася на нього, примруживши свій соболиний погляд. «Як бажаєте. Спочатку я ніколи не потребувала вашої згоди». Вона провела пальцями по його обличчю, щоб глибоко проникнути в його розум. одного разу жрець заціпенів і затремтів; його широко розплющені, сльозяться очі могли лише спостерігати, як тремтяча рука тягнеться до заплямованого воском леза на столі.

«Справді, мій дорогий святий чоловіче, — Люцифаель купався в жаху, — ти передаси мені те, що моє. Візьми це; скористайся цим. Я твій вигнаний і мандрівний бог, який тепер наказує тобою».

Вона засміялася, як і багато жінок одночасно, і її голос ставав глибшим на октави з кожним словом.

«Ніколи не живе демонічний бог-собака-кочівник так злий, навіть...»

Раптом її голова скривилася з триском, перетворюючись на гнилу голову шакала . Навколо її нової морди відсутні ділянки шкіри оголювали кістки з ямками. З її голови витав згірклий сморід, що псував повітря в кімнаті. Потім вона схопилася за його плечі, нахилилася до його вуха і прошепотіла зітхаючи: «...як я». Фестоно спостерігав, як його рука підняла ніж.

Люцифаель пестила його по грудях, схиляючи голову, немов цікава собака, коли тремтяче лезо наближалось до жерця.

«Упокой свою душу, святий чоловіче», — втшала вона його задушливим смородом, ніби дихання тварини . — «Щоб я могла позбавити тебе пекучого болю Людини».

Гніт лампи витягував останні краплі олії з майже порожньої посудини; а його полум'я хаотично відскакувало, ніби поглинуте якимось шаленим вогняним танцем, намагаючись вирватися назустріч невблаганній та огортаючій темряві та зберегти своє життя.

За межами абатської спальні та по всьому подвір'ю жоден солдат не бачив слабкого пульсуючого сяйва, що виходило з вузького вікна покоїв священика . Ніхто

побачив згасаюче сяйво та постійно темніючу кімнату. Жоден чернець не прокинувся від мирного сну. Час повернувся, і ніч повільно згасала.

~*~

Перед світанком пронизливий пронизливий крик сколихнув спальню, і дедалі більша кількість солдатів та ченців із сонними очима хлинула коридором до покоїв Фестоно. Вони ввірвалися до його келії та виявили, що його кімната була в безладі: перекинуті меблі, розбиті особисті речі та подертий пергамент, що вкривав підлогу та меблі, немов випав сніг. Не сотні шматків пергаменту змусили ченців так само поспішно втекти з кімнати, як вони туди й зайшли. І не безлад у кімнаті змусив приголомшених солдатів падати назад. Річ у тім, що стіни та підлога були так рясно забризкані кров'ю, що запах у загоні був різким, схожим на залізо.

Перед ними, ридаючий Фестоно, сидів у дальньому кутку своєї кімнати, поруч зі своїм перекинутим ліжко, тримаючи на колінах у халаті молоток, що лежав у плямах від загустілої крові. Його безжиттєва інша рука лежала розіп'ята на ліжку, а лезо стирчало з опухлої долоні. Священик помітив натовп біля дверей і підвівся на коліна, встромляючи лезо глибше в долоню та ліжко, вигукуючи уривки з Писання Ісуса...

Розп'яття. Піт стікав з його чола, а заклений погляд і білки очей котилися по кімнаті, немов розпливчастий погляд скаженого собаки. Солдати кинулися, щоб заарештувати його руку з молотом, і він розчавив обличчя одному з них, перш ніж вони встигли врятувати священика від нього самого. Притиснутий і задиханий, Фестоно звалився, і солдати звільнили його розп'яту руку.

На жаль, Фестоно помер того дня; і лише після його смерті — під час підготовки до поховання — кілька його побратимів-ченців дізналися, що він використовував лезо не лише для свого...

рука. Їм здавалося, що священик, перебуваючи в стані божевілля, кастрував себе; проте подальший ретельний приватний обшук його покоїв нічого не дав.

Виявивши це, Блазі наказав тим ченцям, які дізналися про самокалічення, залишатися замовкнуті та змити божевілля Фестоно з підлоги та стін, перш ніж запечатати двері покійного ченця кімнату в гуртожитку на невизначений термін. І таким чином, загорнутий у тканину ченець Фестоно став черговим мешканцем розкішної та добре прикрашеної катакомбної крипти, колись зарезервованої для покійного абата Воніга; і, на щастя для Блазі, ця жажлива розвага добре послужила відволіканню уваги ченців-мешканців від зловісного наміру, який він все ще плекав.

[Кінець розділу 5]

Цей літературний твір був створений виключно з присвятою

Едгар Аллан По (1809—1849)

— Нехай його спадщина живе в кожному з нас —

~[GothicNovel.Org](https://www.gothicnovel.org)~